

Knygos nuosavybės ženklai senosiose Lietuvos medicinos bibliotekos knygose

Tarptautinis bendradarbiavimo forumas
„LIETUVOS EKSLIBRISUI – 500: EVOLIUCIJA IR
ŠIUOLAIKINĖS TENDENCIJOS“
2018 m. spalio 25–27 d.

Regina Vaišvilienė
regina.vaisviliene@lmb.lt
Vaiva Simanavičienė
vaiva.simanaviciene@lmb.lt
Lietuvos medicinos biblioteka
www.lmb.lt

Leidinių pasirinkimo principas

„Knygos ženklų vadinama pavienio asmens, įstaigos ar visuomeninės bibliotekos nuosavybės žymė knygoje. Knygos priklausymą gali rodyti ne tik tiesioginis nuosavybės įrašas, įspaudas, ekslibris, bet ir donacinis ženklas (...)“

Vadovaujantis šiuo Vinco Kisarausko knygoje „Lietuvos knygos ženklai. 1518-1918“ pateiktu knygos ženklo apibrėžimu bei naudotu knygos ženklų aprašymo būdu žvilgtelėta į Lietuvos medicinos bibliotekos (toliau LMB) senųjų leidinių vidinę pusę.

Vilniaus spaustuvių leidiniai. Žodžio “Vilnius” rašymo variantai

Atsirenkant peržiūrai leidinius buvo laikytasi seniems leidiniams nustatytų chronologinių rėmų, tai XVI a. – 1917 m.

Iš viso rasti 58 leidiniai su šiais Vilnius variantais:

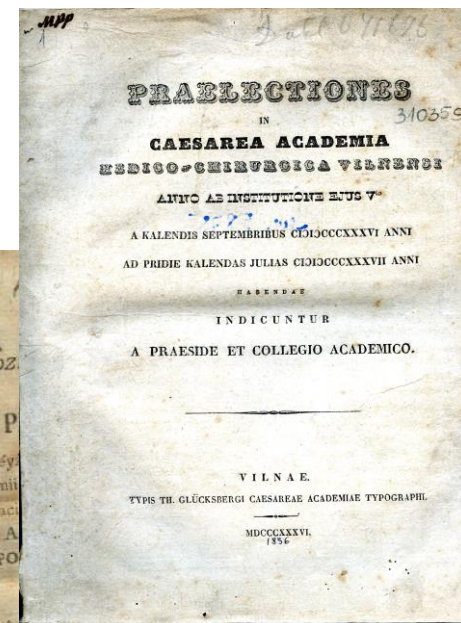
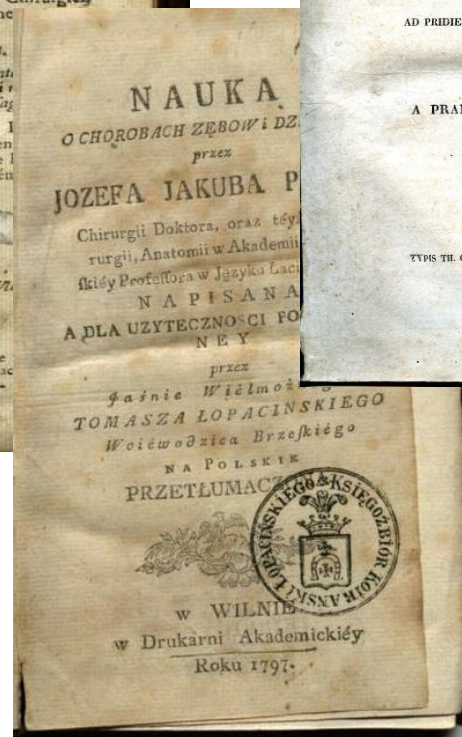
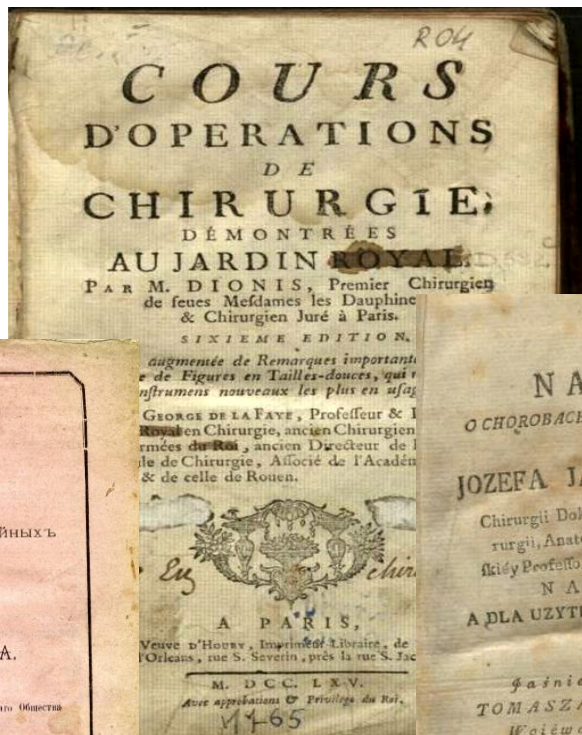
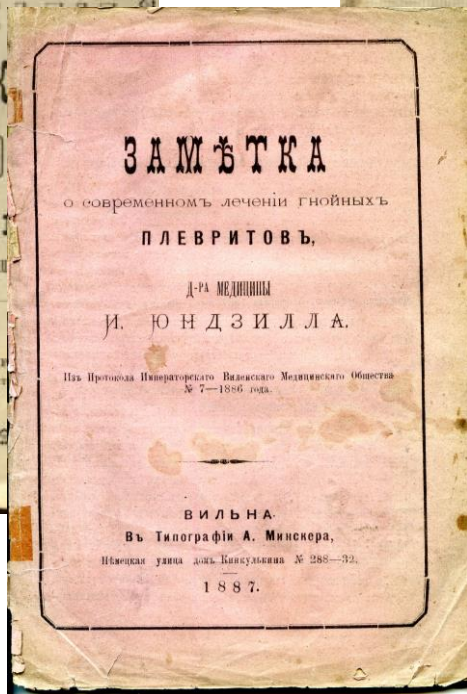
- VILNAE – 5 leidiniai
- VILNO – 18
- WILNIE – 4
- WILNO – 1
- ВИЛЬНА – 14
- ВИЛЬНО – 16

Visus leidinius peržiūrėjus *de visu* rasta per 30 įvairių knygos ženklų. Iš jų:

- ekslibrisai – 5
- įrašai – 7
- spaudai, antspaudai – 19

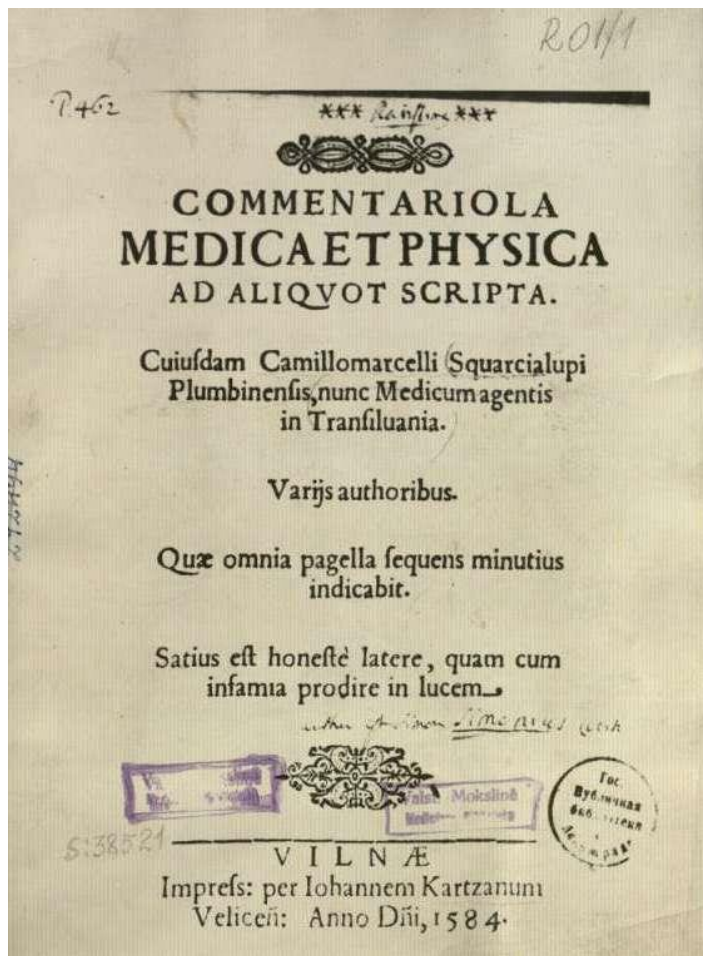
Kai kuriuose leidiniuose – po kelis ženklus: lipdės, įrašai, antspaudai, užrašai ir kt.

Lietuvos medicinos bibliotekos senąjį fondą sudaro apie 5000 vienetų medicinos ir biomedicinos sričių leidinių lotynų, lenkų, rusų, vokiečių, prancūzų ir kt. kalbomis. Tai žinynai, žodynai, enciklopedijos, vadovėliai, monografijos, disertacijų santraukos, disertacijos apgintos Vilniaus ir Dorpato universitetuose ir kt. turinio spaudiniai.

Commentariola medica et Physica ad aliquot Scripta...
(Medicinos ir gamtamoksliniai komentarai apie tai, kas parašyta ...)
Knyga susideda iš dviejų dalių

I dalis. **Cuiusdam Camillomarcelli Squarcialupi** ... Varijs authoribus, etc. (S. Simonii ... adnotationes, ad scriptum quoddam Camillomarcelli Squarcialupi: de vi quinque amygdalarum amararum in ebrietate: et de aereo phasmate)

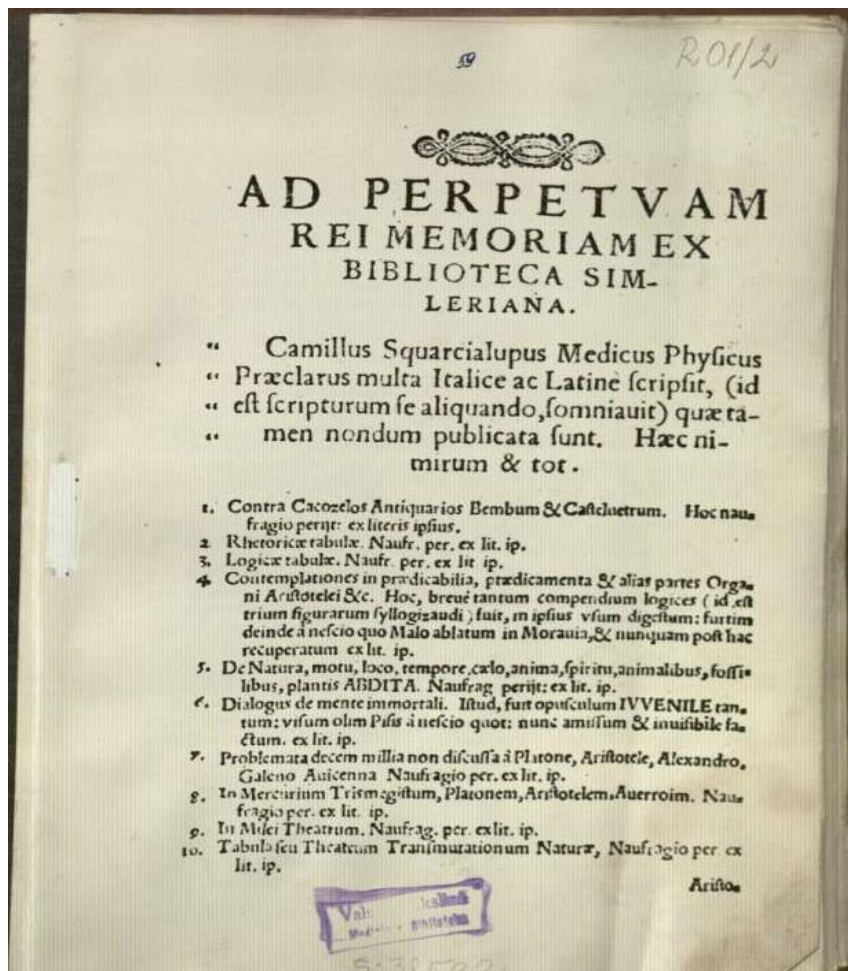
Knygos originalo Lietuvos bibliotekose nėra.
LMB saugoma fotokopija.

Iš knygoje esančio antspaudo matome, iš
kurios bibliotekos buvo gauta fotokopija.

Apvaliame antspaude įrašyta „Гос.
Публичная библиотека Ленинграда“
(dabar Sankt-Peterburgo Saltykovo-
Ščedrino viešoji biblioteka).

Commentariola medica et physica ad aliquot scripta...

Il dalis. Ad Perpetuam rei Memoriam ex Bibliotheca Sim. Leriana
(Apie penkių migdolų galią stabdant girtumą)

Suskaitmenintą leidinį jau galima rasti ir
internete

Commentariola Medica Et Physica Ad Aliquot
Scripta, Cuiusdam Camillomarcelli
Squarcialupi ... Varijs authoribus, etc. (S.
Simonii ...) [prieiga
<https://books.google.lt/books?id=fp5kAAAAcAAJ&pg=PA1&hl=lt&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false>,
žiūrėta 2018-08-01]

Ekslibrisai

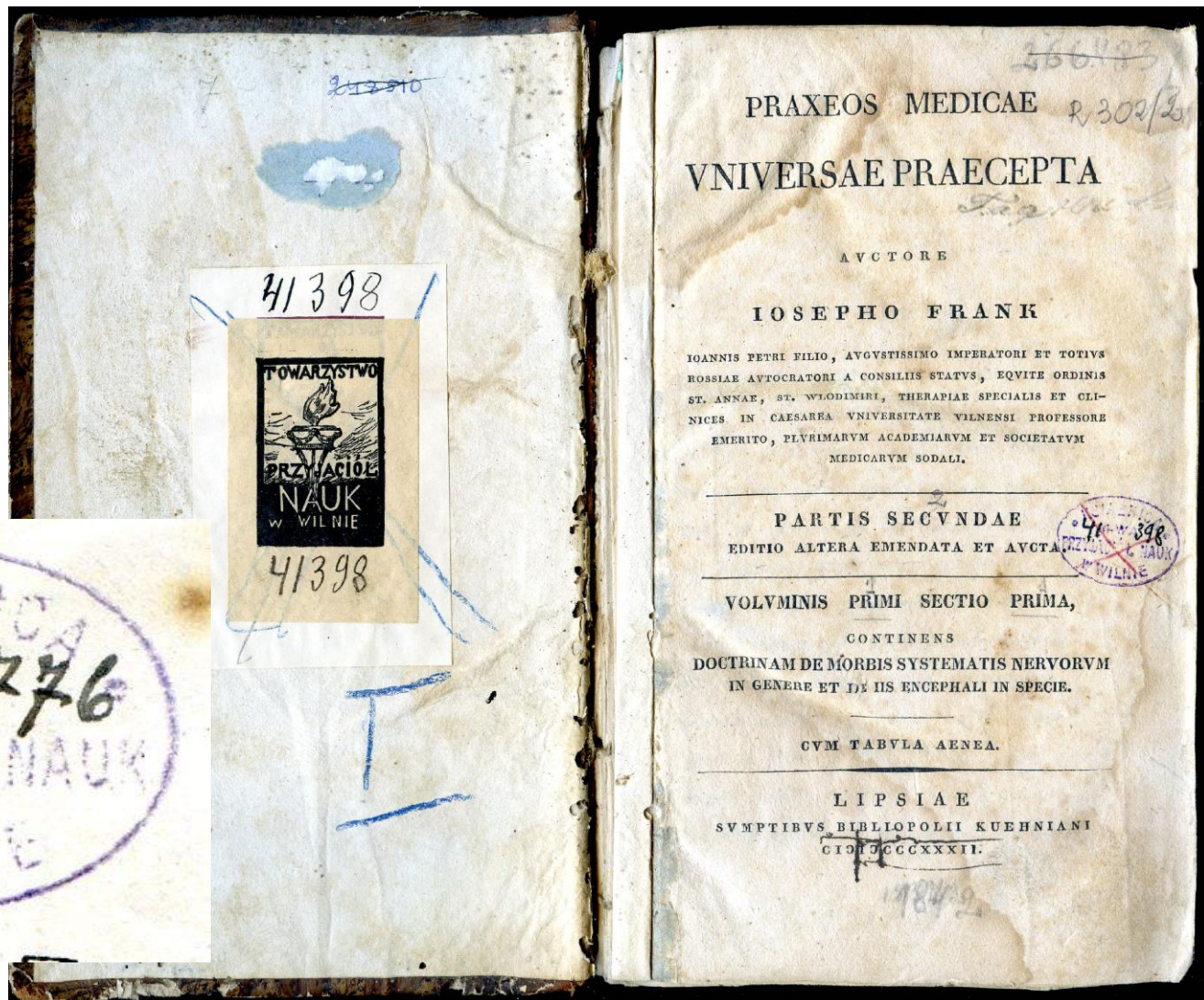
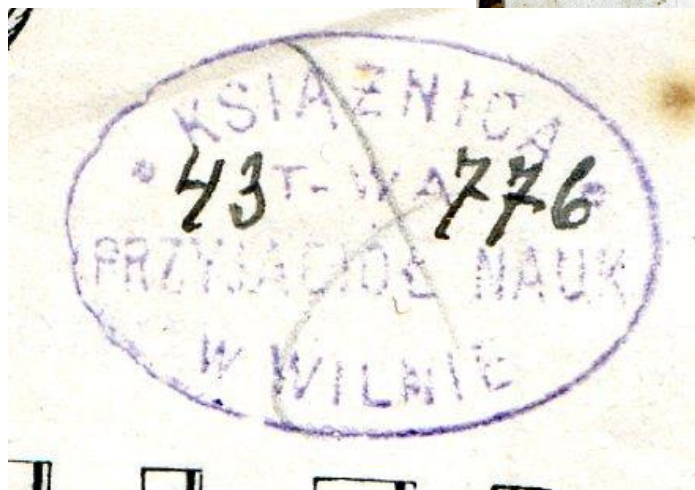

Vienas iš Vilniaus mokslo bičiulių draugijos bibliotekos antspaudų.

Kito antspaudo žodis “towarzystwa” yra sutrumpintas į “T-WA”

Tai rodo, kad draugijos bibliotekos antspaudų buvo keletas. Nežinia, kuriuo laiku, kuris antspaudas buvo naudojamas.

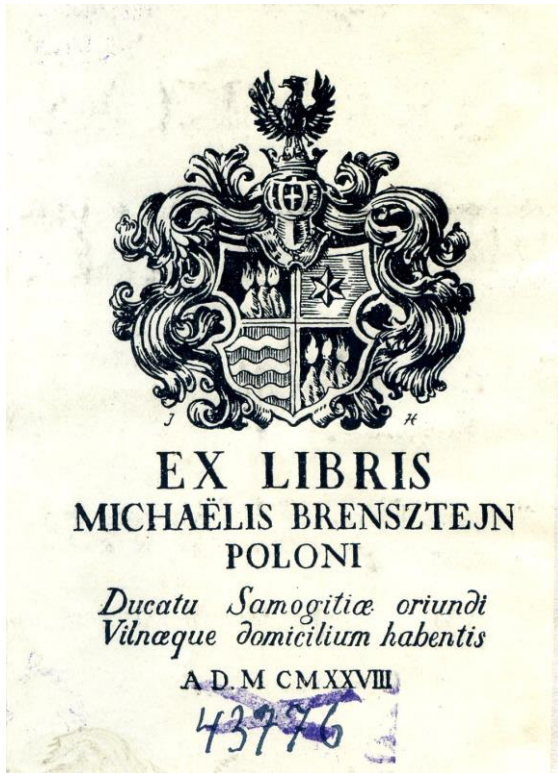
Vilniaus mokslo bičiulių draugijos ekslibrisas.
Tai dažniausiai aptinkamų ekslibrisų peržiūrėtose LMB leidiniuose.

Šioje knygoje matome Vilniaus mokslo mylėtojų draugijos ekslibrisą ir tos pačios draugijos bibliotekos antspaudą. Knyga išleista ne Lietuvoje

Ekslibrisai

V. Kisarauskas yra aprašęs kelis Brenšteino knygos antspaudus, apie ekslibrisą yra žinutė, kurioje rašoma: „M. Brenšteinas dar turėjo keletą vėlesnio laiko EL ir KA (ekslibrisų ir knygos antspaudų, – R.V. past.) Reikėtų nubrėžti rodyklę į viršutinį antspaudą – VMBDB, kuris skiriasi nuo anksčiau rodyto.

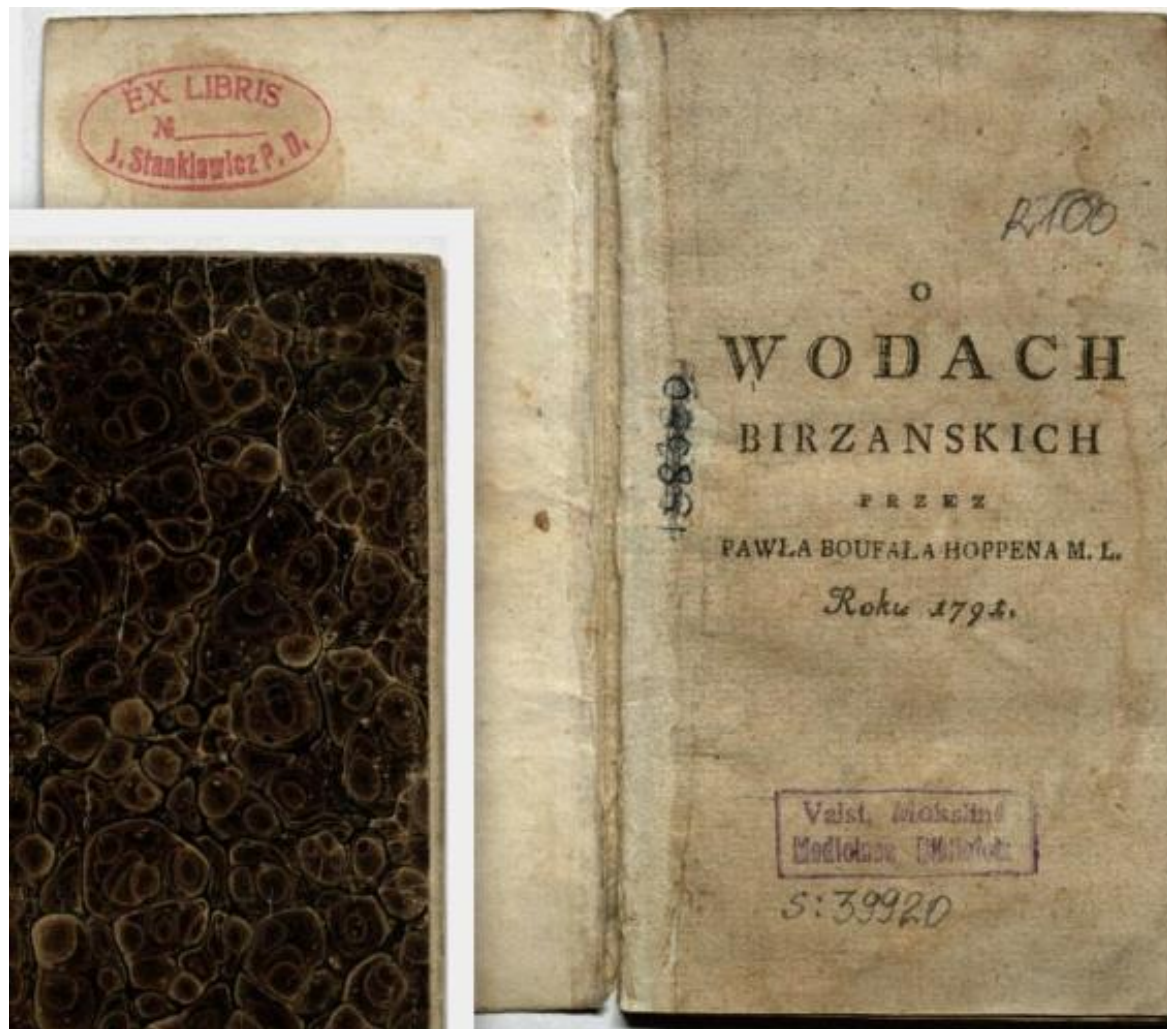
Ekslibrisas lipdė

Ekslibrisas lipdė įklijuotas knygos viršelio antroje pusėje. Antraštiniame lape matosi daugiau įvairių bibliotekų antspaudų: „Valstybinis centralinis knygynas“, „Vytauto Didžiojo universiteto biblioteka“, „Kauno Valstybinio medicinos instituto biblioteka“

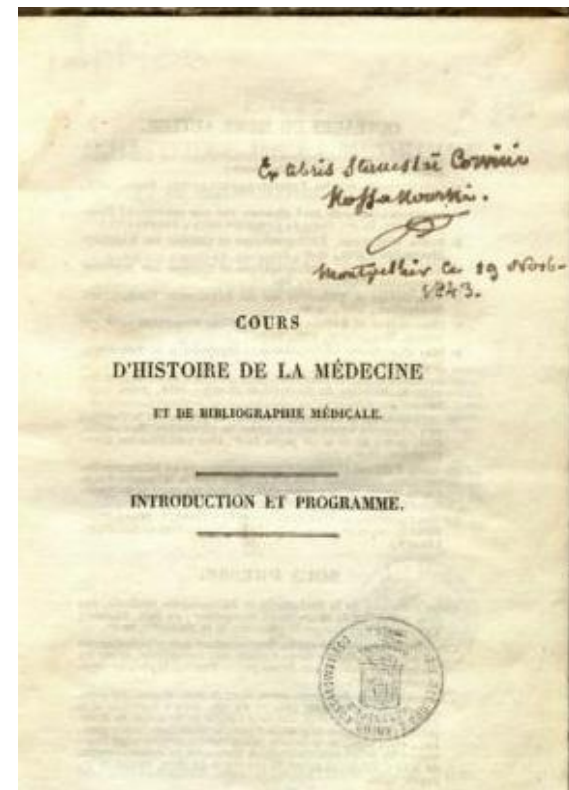
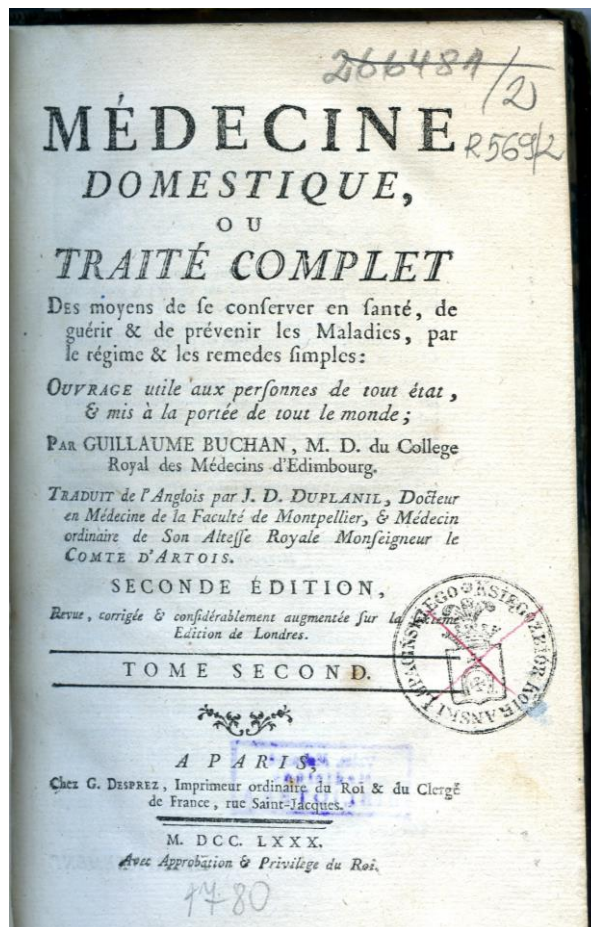
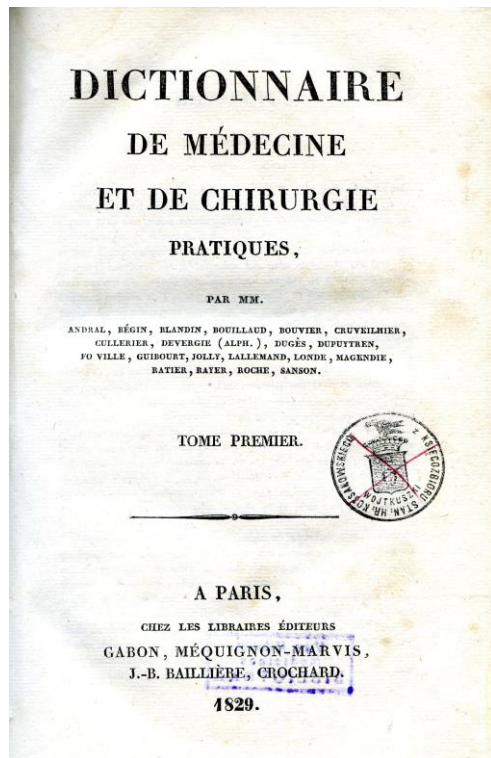

Eklibrisas antsaupdas

Lenkijoje sudarytoje b-fijoje
“Bibliografia Polska– stólcie XVIII..
spis chronologiczny” šios knygos
leidimo vieta nurodyta Vilnius

Kosakovskių turtingos bibliotekos (apie 12 500 leidinių) knygos rastos Lietuvos medicinos bibliotekoje

Ekslibrisas, ženklas ir įrašas ranka “ex libris”

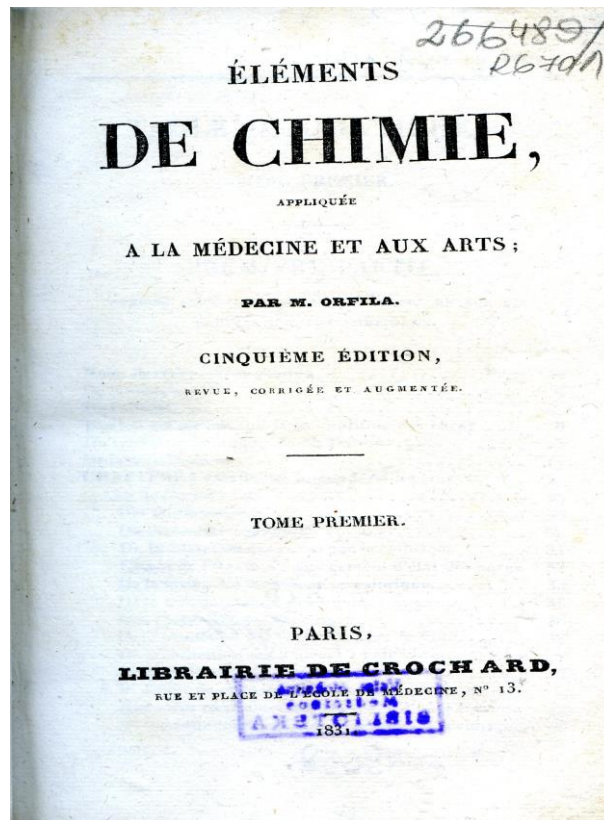
Net 3 knygos ženklai

*Ex libris Stanisłai Karwina
Kossakowskiego.
Montpellier le 19 Nov-
1843.*

Leidinyje Cours d'Histoire de la Médecine et de Bibliographie Médicale, fait, en 1836, dans la Faculté de Médecine de Montpellier / H. Kühnholtz. - Montpellier : L. Castel; Paris: Germer-Bailliere, 1837. - xlij, 400, 47 p.

Ekslibrisas

Grafų Kosakovskių, Biržų ordinacinės bibliotekos ir kai kurie kiti įdomesni ženklai pristatomi nusizenginat užsibrėžtai temai, jog bus pristatomi ženklai iš Vilniuje leistose knygoose. Negalėjome neparodyti ir pasidžiaugti tuo, ką netiėktai užtikome.

Ekslibrisas–spaudas

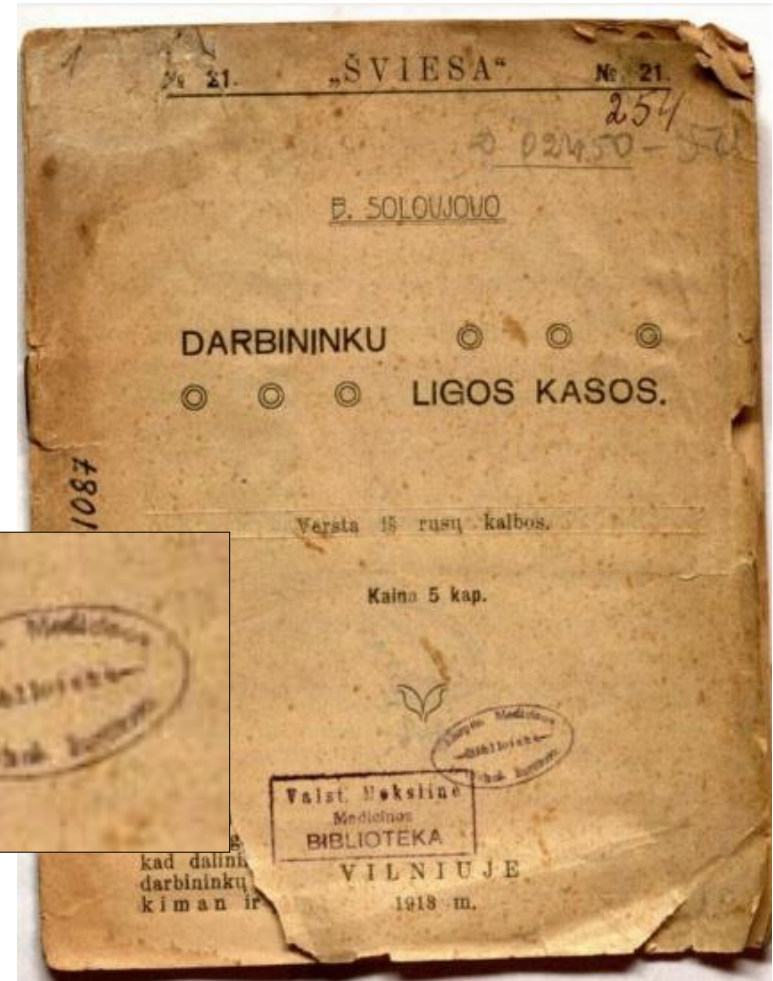
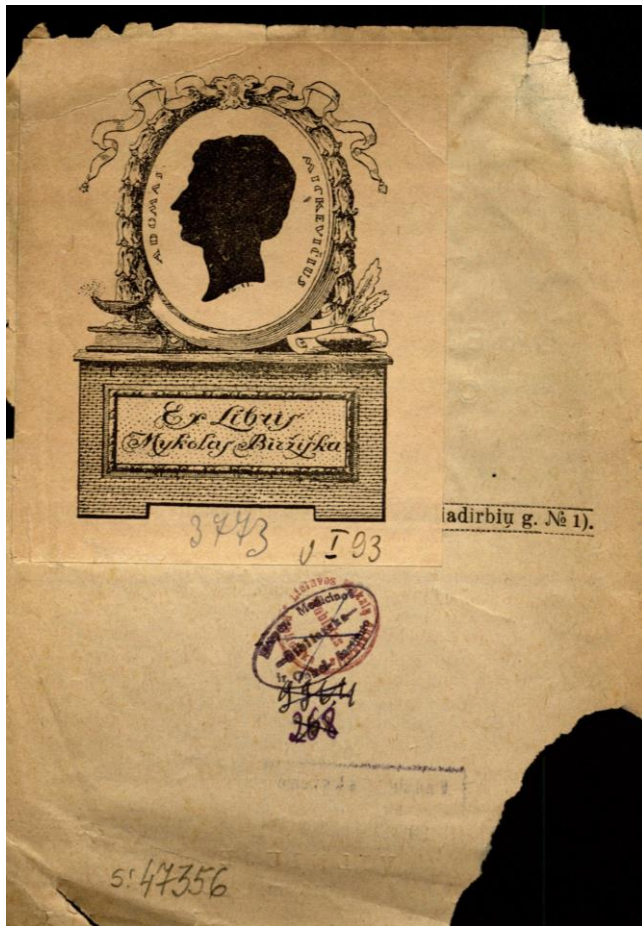

Ekslibrisas–spaudas „Ex Libris / Sao. Thaddzei / ZAVADZKI / № _____”.

Leidinyje *O poznawaniu sposobach zapobieżenia i leczeniu choroby Cholera morbus* / Michał Kaczkowski. - Warszawa, 1830. - 29, viii, 236 p. (šifras R146)

Ekslibrisas

Mykolo Biržiškos ekslibrisas „Ex Libris / Mykolas Biržiška“, autorius Paulius Galaunė

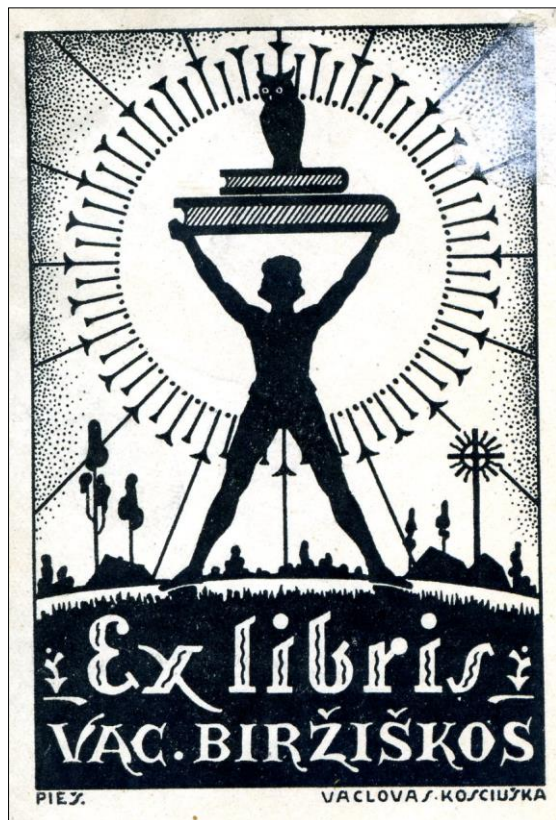

Neryškus antspaudas nudodo, kad knygelė priklausė Eksperimentinės medicinos ir onkologijos instituto bibliotekai.

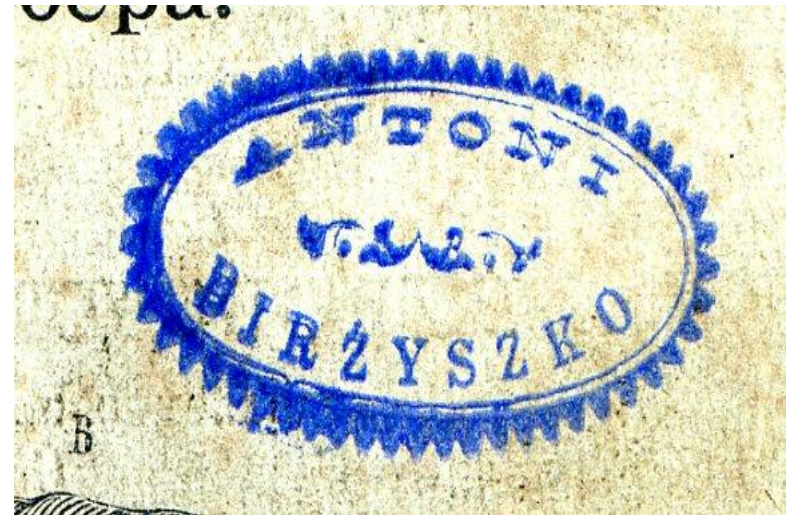
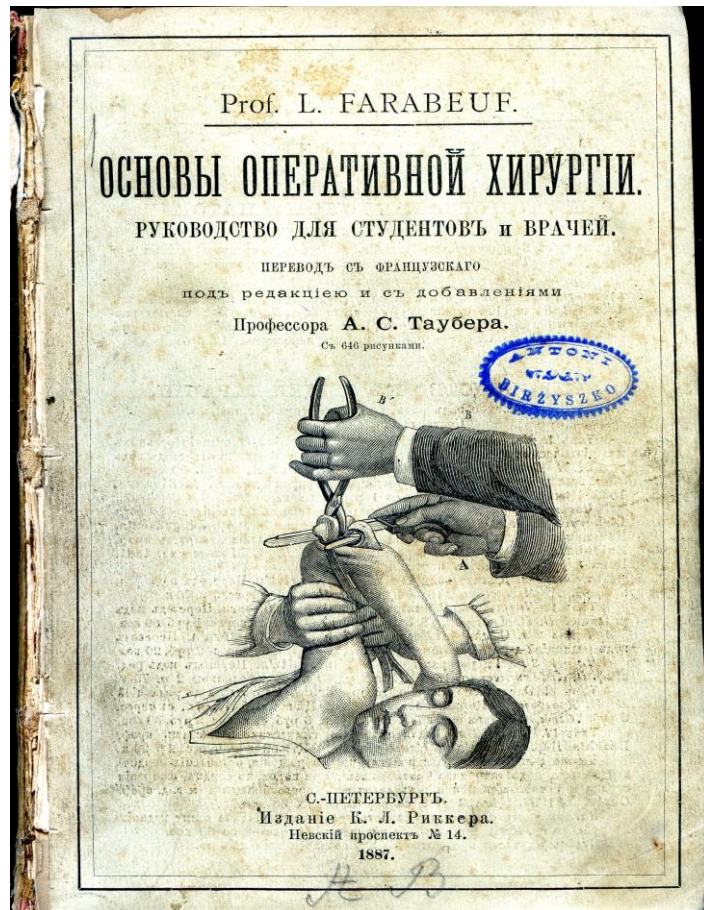
EKSLIBRIS

Prof. Vaclovo Biržiškos "Ex libris / VAC. BIRŽIŠKOS", autorius Vaclovas Kosciuška

ANTSPAUDAS

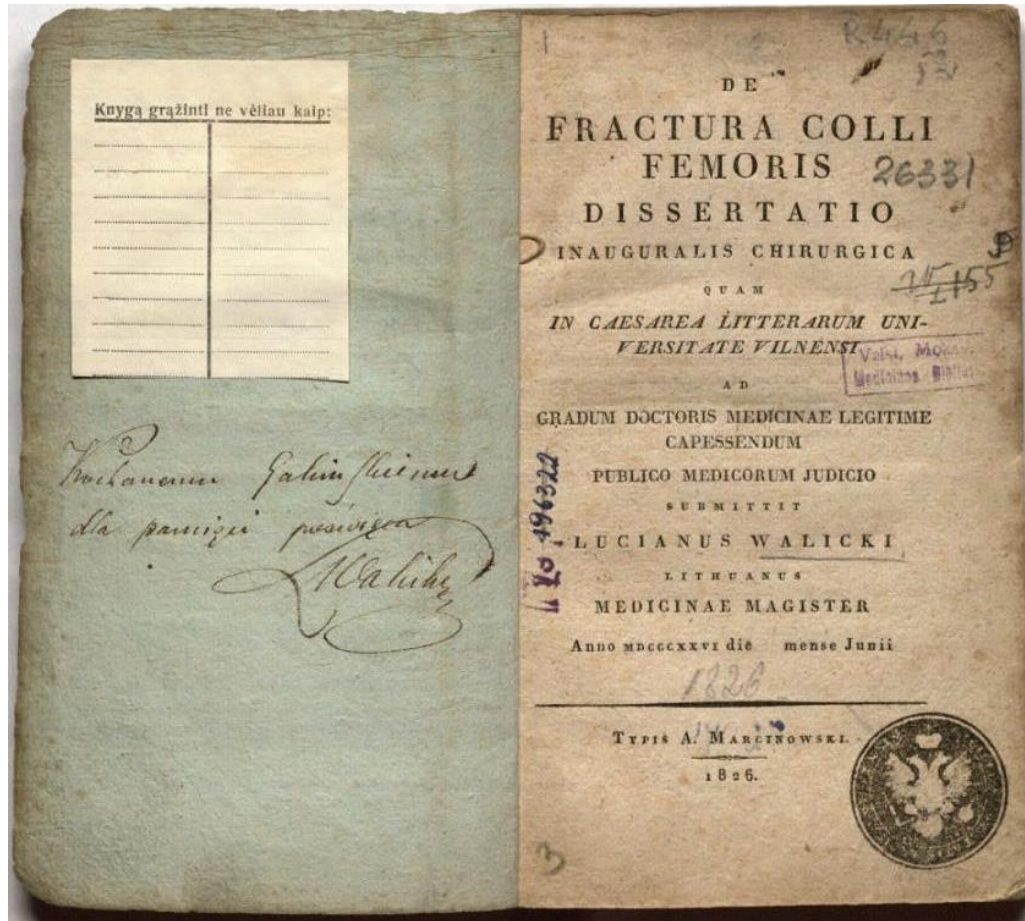
Žinomo Vieکشنیų gydytojo Antano Biržiškos (žymių visuomenės veikėjų Mykolo, Vaclovo ir Viktoro Biržiškų tėvo) antspaudas

Draugijų, bibliotekų, asmenų antspaudai ir įrašai

Draugijų, bibliotekų, asmenų antspaudai ir įrašai

(ryškesnis šio antspaudu pavyzdys iš kito leidinio)

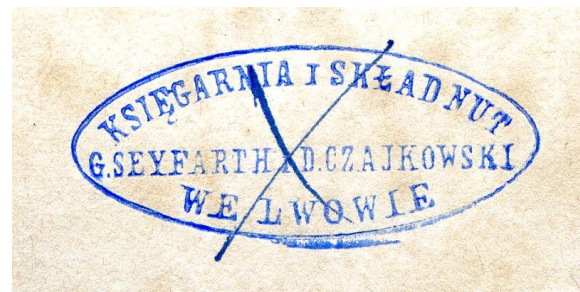
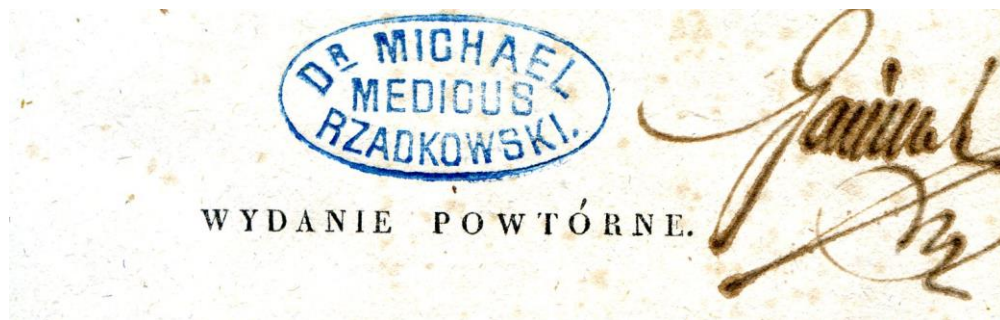
Leidinyje *De fractura colli femoris : dissertatio inauguralis chirurgica quam in caesarea litterarum Universitate Vilnensi / Lucianus Walicki.* - [Vilno] : A. Marcinowski, 1826. - 67, [1] p.

- Vilniaus medicinos draugijos „SIGILLUM SOCIETATIS MEDICAE VILNENSIS“ antspaudas

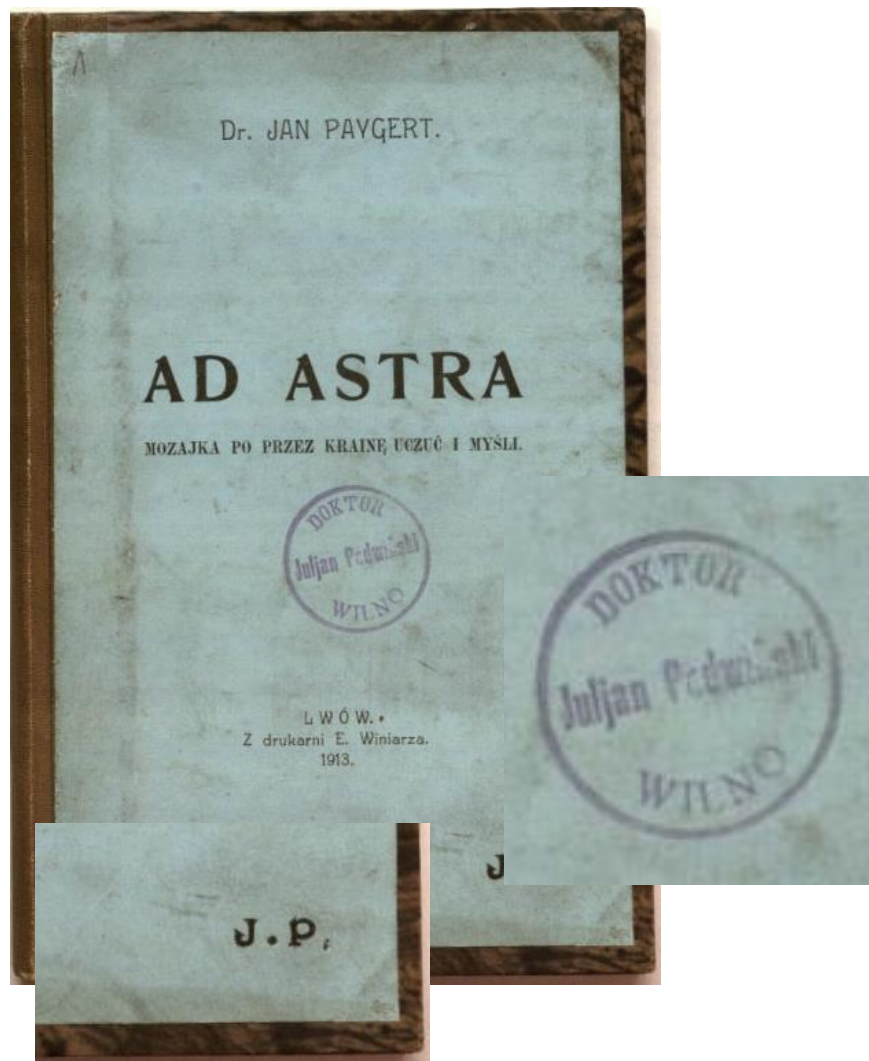
- disertacijos autoriaus Luciano Valickio donacinį įrašą konkrečiam asmeniui

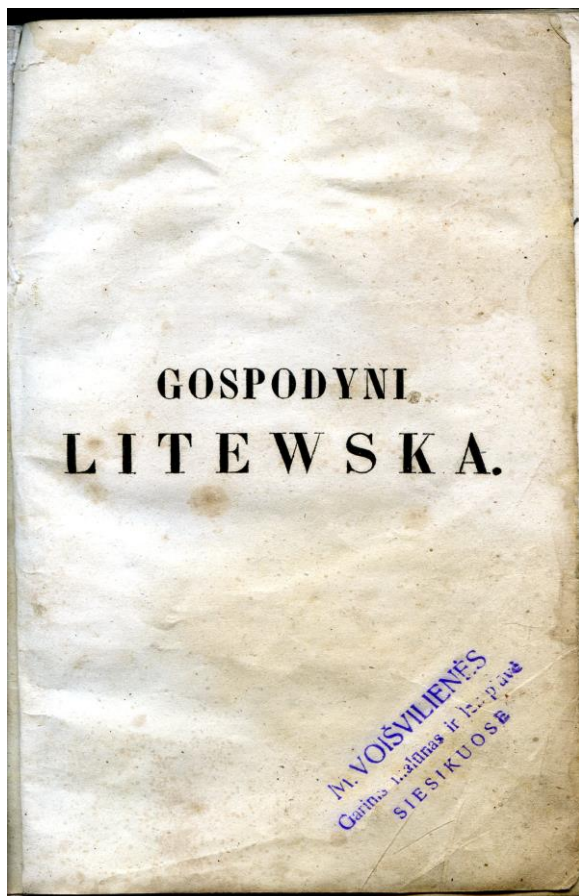
Draugijų, bibliotekų, asmenų antspaudai ir įrašai

- knygos antspaudas „RUDOLFA PISANKI / XIĘGOZBIORU“
- antspaudas „KSIĘGARNIA I SKŁADNUT / G.SEYFARTH I D.CZAJKOWSKI / WE LWOWIE“
- gydytojo Julijano Podvinskio antspaudas „Doktor Juljan Podwinski“
- Aleksandro Jałowieckio įrašas
- „Dr. MICHAEL RZADKOWSKI / MEDICUS“ ir kt.

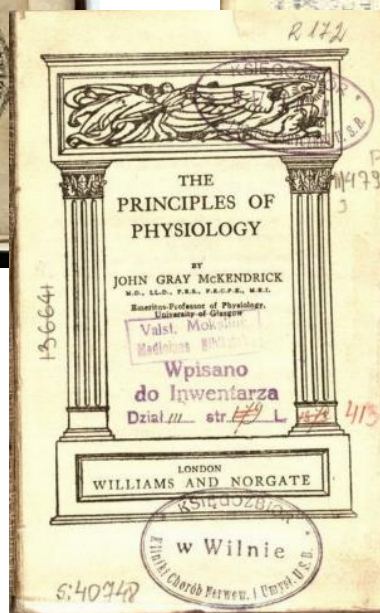
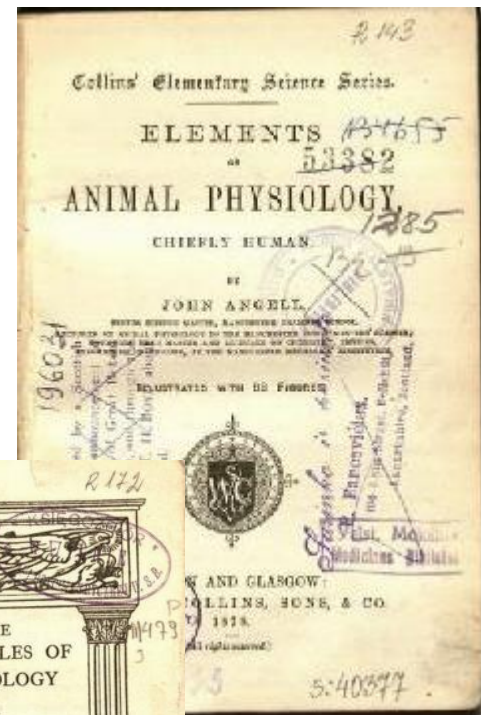
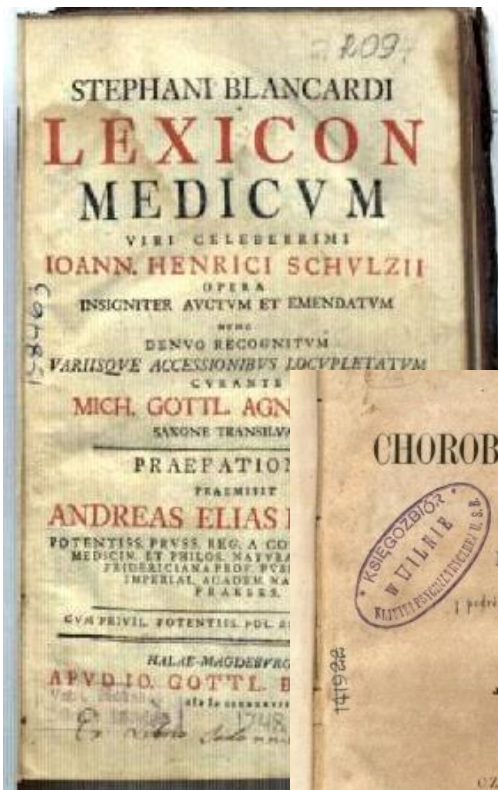
Draugijų, bibliotekų, asmenų antspaudai ir įrašai

Asmens spaudas leidinyje *Gospodyni Litewska*. - Wilno : Drukarnia J. Zawadzkiego, 1858. - viii, 496 p.

Ženklai nusakantys knygos kelionę

Knygos ženklai šiandien. Ar medikai žymi savo leidinius?

Pavyzdžiai iš Lietuvos medicinos bibliotekai dovanotų asmeninių kolekcijų

Gydytojo Vlado Šimkūno ekslibrisas

Gydytojo Liubomiro Laucevičiaus ekslibrisas

Gydytojo Gedimino Narako antspaudas

Gydytoja doc. Dalia Triponienė:

“Gavusi pirmąjį ekslibrisą, iš karto priklijavau jį ant skolinamų knygų, ant savo archyvinių aplankų, vėliau – ir ant kitų knygų. Mano laiškų popierius papuoštas šio ekslibriso fragmentais”.

Kuo galėtų būti naudinga ši trumpa mažos dalies fondo, saugomo Lietuvos medicinos bibliotekoje, apžvalga?

- pradžia galimų tyrinėjimų LMB senųjų leidinių bei juose esančių knygos ženklų,
- LMB saugomuose leidiniuose randami knygos nuosavybę liudijantys ženklai: įvairių medicinos institucijų, asmenų, draugijų praturtina Lietuvos medicinos ir kultūros istoriją,
- ne mažiau už senuosius įdomūs ir šių dienų leidiniai, kuriuose yra įklijuoti ekslibrisai, įdėti antspaudai ar ranka rašytos pastabos apie nuosavybės liudijimą

Įvairūs knygos ženklai – tai žinios apie:

- leidinio ir jo savininko istoriją,
- leidinio keliones iš privačių kolekcijų į bibliotekas ar atvirkščiai,
- bibliotekų, mokslo ir kultūros istoriją apskritai.

Paroda "Kokias paslaptis gali atskleisti senieji leidiniai" sudomino ne vieną bibliotekos lankytoją

Skaityti plačiau:

LIETUVOS EKSLIBRISUI – 500: tarptautinio forumo medžiaga. 2018.

https://issuu.com/savbbiblioteka/docs/issuu.forumo_leidiny_s._lietuvos_eks

Knygos nuosavybės ženklai senosiose Lietuvos medicinos bibliotekos knygose / Regina Vaišvilienė, Vaiva Simanavičienė // Lietuvos ekslibrisui – 500: evoliucija ir šiuolaikinės tendencijos. Tarptautinio forumo medžiaga. – 2018, p. 77-81.